

Олег НАЛИВАЙКО

старший науковий співробітник
секретаріату Вченої ради
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Анна ЛЕЩЕНКО

здобувачка вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СУДОВА МЕДІАЦІЯ ТА ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Під терміном «медіація» треба розуміти, що це конфіденційна форма вирішення спорів, що не має нічого спільного із судовим засіданням. Вона відбувається за участі нейтральної третьої сторони – медіатора, який допомагає сторонам врегулювати спір мирно, швидко та без тривалого судового розгляду. Медіатор допомагає сторонам визначити питання, через які між ними виникають певні непорозуміння, та розглянути різні шляхи вирішення спору. Саме він допомагає сторонам досягти домовленостей у конфіденційному форматі, але – і це надзвичайно важлива частина визначення – сам не вирішує питання. Для того щоб сторони домовилися про варіант врегулювання спору, медіатор може конфіденційно спілкуватися зі сторонами, часом навіть без присутності іншої сторони.

Проаналізувавши міжнародний досвід, можна зазначити, що судова медіація є звичним явищем не лише для країн Європейського союзу, а й для таких пострадянських держав, як Республіка Білорусь, Казахстан та деякі інші держави при цьому використовуються різні концепції судової медіації.

В Україні набув чинності Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів», яким в Україні повністю оновлено процесуальне законодавство та впроваджено концепцію судової медіації, за якої вона повинна стати повноцінним елементом судових процедур, тобто однією зі стадій судового провадження. Такий концепт апріорі суперечить сутності класичної моделі медіації та її автономної ролі у вирішенні спорів. Адже основною метою медіації є досягнення консенсусу [1]. Натомість судова медіація базується на компромісах, за яких сторони поступаються позиціями.

Судова медіація полягає саме в тому, що новий судовий процес спрямований на швидке та ефективно вирішення судових справ упродовж розумних строків. Одним із нововведень судового процесу є розширення та посилення ролі альтернативних способів вирішення спорів, зокрема врегулювання спору за участю судді.

Врегулювання спору за участю судді здійснюється судом виключно за згодою сторін, передбачає проведення спільних або закритих нарад до початку розгляду справи по суті та обмежується строком у тридцять днів з дня постановлення ухвали про його проведення. Проте необхідно вказати, що передбачений законом тридцятиденний строк для проведення процедури судової медіації в окремих випадках можна визнати недостатнім для урегулювання складних конфліктів, що потребують цілої низки корпоративних погоджень відповідно до внутрішніх процедур сторін судової справи [2]. Також процедура урегулювання спору за участю судді проводиться під час розгляду окремої судової справи, у зв'язку з чим її досить складно застосовувати у комплексних проєктах, де є велика кількість пов'язаних між собою судових проваджень. Однак такі недоліки у загальній кількості судових справ, які розглядаються в Україні, не можна визнати визначальними.

Отже, ми бачимо, що судова медіація – це новий спосіб вирішення спорів, який базується на компромісах, за яких сторони поступаються позиціями. Ця форма є новинкою для нашої держави, але не досить швидко поширюється та входить в дію. Загалом судова медіація – це чудова альтернатива в напрямі майбутнього, адже удосконалений процес вирішення конфліктів у коротші строки та набагато ефективніше.

1. Колток О. Судова медіація. Нові можливості для сторін судового процесу. *Бюлетень Асоціації адвокатів України*. С. 22.

2. Судова медіація – challenge для України. URL: <https://radako.com.ua/news/sudova-mediaciya-challenge-dlya-ukrayini>.

Кирило НЕДРЯ

завідувач кафедри гуманітарних дисциплін
та психології поліцейської діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат історичних наук

Катерина МІТЧЕНКО

старший викладач
кафедри гуманітарних дисциплін
та психології поліцейської діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
капітан поліції

**МОЖЛИВОСТІ МЕДІАЦІЇ У ВИРІШЕННІ КОНФЛІКТІВ
«КЛЮЧОВИХ РОЛЕЙ» НА ПРИКЛАДІ ПАРИ «ДИТИНА – ПІДЛІТОК»:
ПОВЕДІНКА МЕДІАТОРА**

Теорія «ключових ролей» має коріння в концепції Еріка Берна, який розглядав особистість як сукупність особливих станів Его, що проявляються в специфічних станах свідомості і зразках поведінки.

Науковець виділяв три таких ролі:

1) «Батько» – стан, що копіює справжніх батьків чи інших авторитетних в дитинстві особистостей, відображає традиції, цінності, норми і правила; 2) «Дитина» – частина особистості, що збереглася від справжнього дитинства, що містить афективні комплекси, пов'язані з ранніми дитячими враженнями і переживаннями; 3) «Дорослий» – стан, що здійснює переробку інформації й імовірнісну її оцінку для ефективної взаємодії з навколишнім світом, що демонструє тверезість, незалежність і компетентність.

Однак, з погляду медіативних практик, більш доцільним є поділ на ключові ролі залежно від вікових меж та досвіду, набутого в них, який, неодмінно, має відображення у поведінці, створюючи своєрідні профайли. Тому доцільно виокремити такі ролі: «дитина», «підліток», «дорослий», «зріла людина».

Між чотирма описаними ролями є стійкі механізми взаємодії як у внутрішньому світі кожного з нас (індивідуальний психологічний профіль), так і в міжособистісній комунікації. Є певні закономірності, пов'язані з психологічним віком, що і створюють той чи інший стиль спілкування, ухвалення рішень, що запускають і управляють конфліктами між представниками різних ролей. У парі Дитина–Підліток лідерські функції належать останньому, ініціатива Дитини приймається і підтримується лише у випадку, якщо Підліток при цьому не має своїх варіантів поведінки, а це, очевидно, буває дуже рідко.

Дитина, зазвичай, буває зачарована активністю та виразністю екстравагантного Підлітка і згодна на його провідну роль, щедро живлячи свого партнера визнанням та дитячим захопленням. Той, зі свого боку, підтримує дещо зневажливі та зверхні відносини з «молодшим», відчуваючи його як свого шанувальника. Такий стиль взаємодії може тривати роками, будучи «майже непомітним», але, зрозуміло, із закладеною всередині конфліктністю.

До конфлікту, як правило, призводить протест чи образа Дитини на неухважність або ж маніпуляції Підлітка, претензії Підлітка на ресурси Дитини (час, сили, гроші, тіло). Часто конфлікт в цій парі виникає внаслідок необхідності відповідати на виклики зовнішнього середовища, до чого обидва психотипи мало готові. При цьому Дитина – не